

State of Punjab v. Shri Kartar Singh Grewal
(S. S. Sandhwalia, J.)

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ। ਸਾਨੂੰ ਆਰਮੀ ਐਕਟ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਰਥ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਡਿਊਟੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ।

(10) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 164(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ 'ਤੇ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀ ਸੋਨਲ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ.

ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ) ਜੱਜ ਕੋਲ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਕੇ. ਟੀ. ਐਸ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ

ਐਸਐਸ ਸੰਧਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਐਸਪੀ ਗੋਇਲ ਜੇ.

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, - ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਅਪੀਲੈਂਟ

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ - ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬਦਾਰ

ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1863 .

ਅਕਤੂਬਰ 21, 1976

ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ 1970— ਨਿਯਮ 22— ਕੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ—ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ—ਇਸਦਾ ਸੰਚਾਰ— ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ—ਸੰਚਾਰ — ਕਦੋਂ ਪੂਰਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਰੂਲਜ਼ 1970 ਦੇ ਨਿਯਮ 22 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਢੰਗਾਂ

State of Punjab v. Shri Kartar Singh Grewal
(S. S. Sandhawalia, J.)

ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣ। ਜਿਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਯਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ft ਦਾ ਮਤਲਬ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ

ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਚੌਕੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਹਰ ਉਲੰਘਣਾ ਇਸ ਨਾਲ ਗੈਰ-ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਹੱਤਵ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਰਥਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਧੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਿਯਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਢੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਮੂਹ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦੁਖਦਾਈ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਵੇਸਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮ 22, ਇਸ ਲਈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਪੈਦਲ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ, ਨੋਟਿਸਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਢੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਨਿਯਮ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕਿਸੇ ਵੈਧ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਜੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

(ਪਾਰਾ 9, 10 ਅਤੇ 13)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਅਸਲ ਰਸੀਦ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗੀ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਝਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ। ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (ਪਾਰਾ 14)।

ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਲਈ 6 ਫਰਵਰੀ, 1976 ਨੂੰ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ.ਐਸ. ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਐਸ. ਪੀ. ਗੋਇਲ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 21 ਅਕਤੂਬਰ, 1976 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਗੁਪਤਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਸਬ-ਜੱਜ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, 29 ਜੁਲਾਈ, 1974 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਨਿਯਮਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਰੰਜਨ ਸਿੰਘ, ਸਬ-ਜੱਜ ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਿਤੀ 29 ਜੁਲਾਈ, 1974 7 ਮਾਰਚ, 1974 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਡਿਕਰੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ 28 ਅਗਸਤ, 1972 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ, ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਪੀ.ਸੀ.ਐਮ.ਐਸ. (ਕਲਾਸ I) ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੈ।

862

ਖਰਚਿਆਂ ਲਈ ਆਰਡਰ.

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਡੀ.ਐਸ.ਬੋਪਾਰਾਏ ਏ.ਏ.ਜੀ.

ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬੀ.ਐਸ.ਖੋਜੀ ।

State of Punjab v. Shri Kartar Singh Grewal
(S. S. Sandhwalia, J.)

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ-

5. ਸ: ਸੰਧਾਲੀਆ ਜੋ.

(1) ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਰੂਲਜ਼, 1970 ਦੇ ਨਿਯਮ 22 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ, ਇਹ ਮੁਢਲਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ।

(2) ਡਾ: ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਪੀ.ਸੀ.ਐਮ.ਐਸ. ਕਲਾਸ I ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਅਤੇ 1 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੁਲਾਈ, 1968 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਛੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ:-

1. ਕਿ 1 ਸਤੰਬਰ, 1967 ਨੂੰ, ਡਾ. ਗਰੇਵਾਲ, ਨੇ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ। ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਖਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪਿੰਡ ਕੋਟ ਸਮੀਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਡਾਕਟਰੀ ਇਲਾਜ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰੈਸ਼ਨ ਲਈ 1,000 ਨਜਾਇਜ਼ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਜੋਂ; ਅਤੇ
2. ਕਿ 25 ਸਤੰਬਰ 1967 ਨੂੰ ਉਕਤ ਡਾ. 10 ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਾਵਿਤਰੀ ਦੇਵੀ, ਅਧਿਆਪਕਾ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਜਣੇਪਾ ਛੁੱਟੀ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਜੋਂ।

ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ 15 ਸਤੰਬਰ, 1970 ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਲ ਸਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੀ ਉਪਰੋਕਤ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਜਿਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹੀ 'ਤੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ। 1,600, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜਾ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, 23 ਜੁਲਾਈ, 1971 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

• ਸਬੂਤ ਪਰ 26 ਜੁਲਾਈ, 1971 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਮੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਦੇਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ •ਡਾਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੀ

ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦਾ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 9 ਸਤੰਬਰ, 1971 ਦੁਆਰਾ, ਦੋਵਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੈਡੋਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਵਾਂ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ 28 ਅਗਸਤ, 1972 ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

(3) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ 28 ਅਗਸਤ, 1972 ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ (ਅਸਾਧਾਰਨ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਬਰਾਬਰ* ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜ ਨੇ ਅਗਾਂਹ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਜਲੰਦੂਰ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਰਤੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਸਨੂੰ 1 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ' ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

(4) ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 22 ਅਗਸਤ, 1972 ਤੱਕ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕੁਝ ਹਵਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਉਪਰੋਕਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਇਹ ਆਮ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਛੁੱਟੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। 28 ਅਗਸਤ, 1972 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਸਦੇ ਸਾਰੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਪਤਿਆਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਅਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੋਵਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਿਹਾ ਅਤੇ 2 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ 7 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 1 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(5) ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਸਜ਼ਾ) ਦੇ ਨਿਯਮ 22 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1970 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਯਮ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ 2 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ

State of Punjab v. Shri Kartar Singh Grewal
(S. S. Sandhwalia, J.)

ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਹੁਕਮ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

(6) ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਸੁਬਾਰਡੀਨੇਟ ਜੱਜ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 22 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ:

(7) ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਤੱਥ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੈਡੋਟ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 22 ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ: -

“ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਜੱਜ ਦੀ ਖੋਜ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਯਮ 22 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਧਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ਬੱਧ ਆਦੇਸ਼ ਬੁਰਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।”

ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸਲਈ, ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਯਮ 22 ਅਜਿਹੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੇਵਾ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵੈਧ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਾਉਣ ਲਈ ਬਿੰਦੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ।

(8) ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 22 ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ-

"ਆਦੇਸ਼ਾਂ, ਨੋਟਿਸਾਂ, ਆਦਿ ਦੀ ਸੇਵਾ - ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰ ਆਦੇਸ਼, ਨੋਟਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।"

ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਮਿਸਟਰ ਖੋਜੀ ਦਾ ਇੱਕਮਾਤਰ ਭਰੋਸਾ ਉਸਦੇ ਲਈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ 'ਸ਼ੱਲ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ 'ਸ਼ੱਲ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਉਪਬੰਧ - 'ਲਾਜ਼ਮੀ' ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ 'ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ' ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਘੇਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਫਰੇਮਰਾਂ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਹਰ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(9) ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ, ਸ਼ਬਦ 'ਸ਼ੱਲ' 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ (ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲ) ਨਿਯਮ, 1952, ਜੋ ਹੁਣ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 29 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਨੇ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਸ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਉਪਬੰਧ.. ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਇੰਨਾ ਘੱਟ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਲਗਭਗ 20 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ. ਬਿੰਦੂ. ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ਾਂ, ਨੋਟਿਸਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਚੰਗੀ ਸਮਝ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ 'ਤੇ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 22 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਇੱਕ ਡੀ ਨੋਟਿਸ ਆਦਿ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਢੰਗਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਇਰਾਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਰਾਬਰ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਗ

State of Punjab v. Shri Kartar Singh Grewal
(S. S. Sandhwalia, J.)

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਯਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ 'ਫੁਟਕਲ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਭਾਗ VII ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਦਰਸਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਫਰੇਮਰ ਇਸ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਦੁਬਾਰਾ ਫਿਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਲਈ ਉੱਚ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਚੌਕੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਹਰ ਉਲੰਘਣਾ ਇਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਸੀਡਰ - ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜੇ ਮਹੱਤਵ ਕਾਨੂੰਨ ਸਾਰਥਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਧੀ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(10) ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, *ਇਸਮਾਈਲ ਪਾਪਾਮੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਲੇਬਰ ਐਪੀਲੇਟ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (1)* ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਚੀਫ਼ਿਜ਼ ਚਾਗਲਾ ਲਈ ਟੈਸਟ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: -

"* * *. ਦੂਸਰਾ ਸਿਧਾਂਤ ਜੋ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਸਲ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇਣ ਨਾਲ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਢੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸਮੂਹ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਦੁਖਦਾਈ ਤਜਰਬਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਅਵੇਸਲੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋ ਗੱਲ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਉਹ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਉਪ- ਸਥਾਪਤ ਸੇਵਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਕਲਪਕ ਢੰਗਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੁਭਾਅ ਦੇਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਬਦਲੀ ਸੇਵਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਈਮਾਨ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਅਣਮਿਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਲਡਫ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਅਜਿਹੀ ਉਸਾਰੀ ਏ

(1) ਏਆਈਆਰ 1956 ਬੰਬਈ 584,

ਫਰਾਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਚੋਰੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਕਾਰਕ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤਕ ਵੀ ਹਨ ਕਿ ਨਿਯਮ ਦਾ ਮਤਲਬ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ, ਨੋਟਿਸਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(11) ਨਾ ਕਿ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਟੈਸਟ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ, ਇਸਦੇ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਕੁਝ ਉਚਿਤ ਦੰਡ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਨਿਯਮ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਦੰਡਕਾਰੀ ਨਤੀਜੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਯਮ 22 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(12) ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼, ਨੋਟਿਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਜਾਦੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਇਹ | ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਆਮ ਅਹੁਦੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਪੋਸਟ ਦੁਆਰਾ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੀ ਸਿਰਫ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰਥਕ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(13) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 22 ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਪੈਦਲ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਇੱਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ, ਨੋਟਿਸਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਢੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਨਿਯਮ ਦਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕਿਸੇ ਵੈਧ ਆਰਡਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਰ ਜਾਂ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

(14) ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਨਿਯਮ 22 ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਆਸਾਨ ਦੌੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਚਿਆ ਹੋਇਆ ਮੁੱਦਾ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਭਾਵੇਂ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਨਿਅੰਤਰਿਕ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਭਿੰਨਤਾ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੁਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ! ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਯੇਮੀ ਰਾਮ (2) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਾਸ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਹੁਕਮ ਉਦੋਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ State of Punjab v. Singh & Anr (Singh & Anr) ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (4)। ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਠਵਾਲੀ ਓਰੀਜੀਨਲ (5), ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ:-

"* * *. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਅਸਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸੰਚਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਗਈ ਅਥਾਰਟੀ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ। ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਲਈ, ਇਸਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾਉਣਾ ਔਖਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਚਾਰ ਦਾ ਸਹੀ ਅਰਥ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਕਿਸੇ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਸਫਲ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ।

- (2) ਏਆਈਆਰ 1970 ਐਸਸੀ 214.
- (3) ਏਆਈਆਰ 1963 ਐਸਸੀ 395
- (4) ਏਆਈਆਰ 1964 ਐਸਸੀ 72.
- (5) ਏਆਈਆਰ 1966 ਐਸਸੀ 1313

ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਡੀਸ ਪੈਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਪਤੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਗਲਤ ਪਤਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ 'ਤੇ. 'ਸੰਚਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ; ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ, *ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਹਰੀਕਾ ਦੇ ਕੇਸ* (ਸੁਪਰਾਂ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਕਾਰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਅੱਤਲੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਵੈਧ ਵਜੋਂ।"

ਇੱਥੇ ਇਹ ਆਮ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 30 ਅਗਸਤ, 1972 ਨੂੰ ਡਾਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਾਧਾਰਨ ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। *ਖੇਮੀ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ (2)* ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ 1 ਸਤੰਬਰ, 1972 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਸੀ।

. (15) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੇਰਾ ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਉਲਟ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। 28 ਅਗਸਤ, 1972 ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਰਿਆ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਣਥੱਕ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਕੇਸ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 22 ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 22 ਅਗਸਤ, 1972 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਅਚਨਚੇਤ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਐਕਸਟੈਂਸ਼ਨ

ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਨਾਂ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੂੰ ਡਾਕ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਭੇਜੀ ਗਈ। ਇਹ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ (ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਆਪਣੇ ਅੰਤਮ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਰਹੀ ਹੈ) ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ

State of Punjab v. Shri Kartar Singh Grewal
(S. S. Sandhwalia, J.)

ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਗਵਾਹੀ ਡੀ.ਡਬਲਯੂ. 1 ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡੀ ਡਬਲਿਊ 2 ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਬਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। 29 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਜੱਗੂ ਰਾਮ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਪਤੇ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ, ਉਕਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਫਿਰ 30 ਅਗਸਤ, 1972 ਦੀ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ, ਪਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੁਰਲਭ ਬਣਾ ਲਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ 31 ਅਗਸਤ, 1972 ਨੂੰ ਜੱਗੂ ਰਾਮ ਨੇ ਇਸ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰ ਵਿੱਚ ਵਸਨੀਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਫਿਰ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਪਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਬਿਮਾਰ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੀਡਬਲਯੂ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਜੱਗੂ ਰਾਮ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਸਫਲਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। DW 2 ਸ਼੍ਰੀ ਕੇਵਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਵੇ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਮਾਈਨਡ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 27 ਅਗਸਤ, 1972 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਗਵਾਹ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਡੀ.ਏ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤ ਮੇਰੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਸਫਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ.

(ਜੇ) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ।

(17) ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਬਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇਸ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਪੁੱਛ-ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕਾਰਨ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਵਾਜ਼ਬ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਬਦਨਾਮ ਹੋਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਖੋਜ ਦਾ ਇੱਕਮਾਤਰ ਆਧਾਰ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਉਸਨੂੰ ਦੋ ਸੀਮਤ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(18) ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜੁਲਾਈ, 1968 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 16 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਭਰਪੂਰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ 12 ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 16 ਤੋਂ ਇਹ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ! ਜੋ ਕਿ 45 ਟਾਈਪ ਕੀਤੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਪਹੁੰਚ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਕਾਰਨ

ਦੱਸੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, - ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 18 ਦੁਆਰਾ, ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸੀਮਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਕੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡਾਕਟਰ ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਹੋਰ ਲੰਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੁਝ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਲੰਬਾਈ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਜਿਰ੍ਹਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਹ ਬੇਨਤੀ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 20 ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਫਿੱਟ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬਿੰਦੂ ਨੂੰ ਬਹਿਸ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਿਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ 9 ਸਤੰਬਰ, 1971 ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ. 22 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਦੋ ਨੁਕਤਿਆਂ 'ਤੇ ਦੂਜੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇਹ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਵਾਜਬ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼. ਘੋਰੂ ਲਾਈ
ਬਾਲ ਚੰਦ, ਅਬੋਹਰ (ਐਮ.ਆਰ. ਸ਼ਰਮਾ, ਜ.)

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ. ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਖੋਜ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਹ ਖੋਜ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

(19) ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ! Iotherdpoint ਨੂੰ ਜਵਾਬੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਦਲੀਲਾਂ ਯੋਗ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕੇ.ਟੀ.ਐਸ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਓ. ਚਿਨੱਪਾ ਰੈੱਡੀ ਐਕਟਿੰਗ ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਐਮਆਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਜੇ.

ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

M/S ਘੋਰੂ ਲਾਲ ਬਾਲ ਚੰਦ, ਅਬੋਹਰ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ

1974 ਦਾ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਸੰਦਰਭ ਨੰਬਰ 96 ਅਤੇ 97

ਅਕਤੂਬਰ 28, 1976

1961 ਦਾ XLIII)—ਸੈਕਸ਼ਨ 2(24) ਅਤੇ 37(2A)— ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ—ਇਸ ਲਈ ਰਸੋਈ ਚਲਾਉਣ 'ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਖਰਚੇ—ਕੀ "ਮਨੋਰੰਜਨ ਖਰਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ"—ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 37 (2A)—ਕੀ ਲਾਗੂ ਹੈ—ਗਊਸ਼ਾਲਾ ਅਤੇ ਧਰਮਦਾ ਦੇ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਰਸੀਦਾਂ — ਕੀ ਆਮਦਨ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ "ਮਨੋਰੰਜਨ ਖਰਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ" ਸ਼ਬਦ ; ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਐਕਟ 1961 ਦੇ 37(2A) ਵਿਆਪਕ ਆਯਾਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਸਮੀਕਰਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹਾਸਪੀ ਟੈਲੀਟੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ "ਮਨੋਰੰਜਨ" ਦੇ ਸਖਤ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਅਰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਸੋਈ ਦੇ ਖਰਚੇ